

Mycoplasma op grotere melkveebedrijven

De afgelopen jaren zijn er in Nederland steeds meer meldingen van Mycoplasma-uitbraken op grotere melkveebedrijven. In onder andere Denemarken en Californië zijn de problemen als gevolg van Mycoplasma vele malen groter. Tijdens de voorjaarsbijeenkomst van het uiergezondheidspanel presenteerde Annemiek Veenkamp, rundveedierenarts bij DAP Flevoland, een casus van een melkveebedrijf waar mycoplasma problemen heeft veroorzaakt.

TEKST EN BEELD MARIA MORSELT, DIERENARTS

Mycoplasma is een vrij eenvoudige bacterie, die geen celwand bevat. De bacterie groeit langzaam en is facultatief anaeroob. Mycoplasma is diersoortoverschrijdend. Bij het rund komt *Mycoplasma bovis* het meest frequent voor. Omdat Mycoplasma geen celwand heeft, is de bacterie ongevoelig voor de meeste antibiotica. Ook de antibiotica waarvoor de bacterie in vitro wel gevoelig is, slaan in vivo zelden aan. Behandeling is in de meeste gevallen zinloos.

Uitbraak

In het najaar van 2014 belt een veehouder op voor twee zieke koeien waarvan er één ook mastitis heeft. De differentiële diagnose is pleuropneumonie. Beide dieren worden voor sectie ingestuurd. De uitslag is: catarrhale bronchopneumonie door mycoplasma en chronische pleuropericarditis door mycoplasma. De oorzaak van de mastitis is onbekend. Een dag later heeft dezelfde veehouder een koe die volledig uit de melk is, een koe met mastitis aan vier kwartieren met rijstkorrels, een koe met artritis aan de achterknie en een kalf met een dikke elleboog. Dezelfde dag neemt Annemiek Veenkamp een tankmelkmonster, een melkmonster van de koe met mastitis en een bloedmonster van de koe met artritis.

Laboratoriumuitslagen

De monsters gaan naar de gezondheidsdienst voor bacteriologisch onderzoek (Mycoplasma apart aanvragen) en ELISA op Mycoplasma. Het bloed is ++++ op de ELISA, de melk van de mastitische koe is kweekpositief. En het tankmelkmonster is kweekpositief. De ELISA-uitslag moet voorzichtig geïnterpreteerd worden. Het aantal plusjes bij een positieve ELISA op Mycoplasma is waarschijnlijk geen maat voor de ernst van de infectie maar voor de weerstand van het dier of een combinatie van beiden.

Wanneer denken aan Mycoplasma?

Uitbraken van Mycoplasma op een melkveebedrijf vertonen een heel divers beeld. Symptomen kunnen zowel acuut als chronisch zijn en er kunnen asymptomatische dragers in het koppel lopen. Plots opkomende, zeer pijnlijke artritis in de voorkogel of voorknie bij meerdere dieren is sterk verdacht. Een mogelijk minder bekend verschijnsel is dat van koeien die heel moeizaam opstaan; hierbij is waarschijnlijk sprake van een peesschedeontsteking door Mycoplasma. Mycoplasma kan ook verantwoordelijk zijn voor een uitbraak van mastitis. Hierbij loopt de melkgift sterk terug en vaak zijn meerdere kwartieren aangetast. De melk is vaak bruinig

Specifiek laboratoriumonderzoek is noodzakelijk om de diagnose Mycoplasma te stellen

overleven, kunnen drager blijven en met tussenpozen uitscheider zijn. Het lijkt er sterk op dat Mycoplasma zich snel kan transformeren waardoor de virulentie en mogelijk ook de manier van aanhechting kunnen veranderen. Dit is mogelijk de reden dat het beeld zo sterk wisselt per bedrijf. "Als dierenarts moet je de veehouder ervan overtuigen dat rigoreus optreden de enige manier is om van het probleem af te komen", aldus Veenkamp. "Besmette dieren opsporen en afvoeren beperkt de risico's en schade op langere termijn."

Let op

Gezien de ontwikkelingen binnen de melkveehouderij is het zeer waarschijnlijk dat het aantal Mycoplasma-uitbraken in Nederland de komende jaren toe gaat nemen. Wees dus alert, neem bij verdenking monsters en vraag specifiek onderzoek aan op Mycoplasma. Zonder onderzoek vind je het niet. Bij een uitbraak is adequaat handelen gewenst. Het is cruciaal om ook de biestvoorziening, individuele huisvesting, melktechniek et cetera mee te nemen in de aanpak. ●

UIERGEZONDHEIDSPANEL

Het Uiergezondheidspanel (UGP) is een deskundig en onafhankelijk discussieplatform op het gebied van uiergezondheid bij melkvee. De panelleden zijn deskundigen werkzaam in diverse sectoren; de zuivelindustrie, de Gezondheidsdienst voor Dieren, de praktijk en het onderzoek. Boehringer Ingelheim BV faciliteert de organisatie en de verslaglegging van de bijeenkomsten. Deze en eerdere verslagen van bijeenkomsten van het UGP kunt u terugvinden op de website van het UGP: www.uiergezondheidspanel.nl.

verkleurd en soms is er een 'zanderig' sediment. Een koe heeft zelden én mastitis én artritis. Soms zijn er vooral bij de kalveren problemen, met name artritis, luchtwegproblemen en slijters. Typische verschijningsvormen zijn keratoconjunctivitis en otitis media.

Schone naalden

Mycoplasma is zeer besmettelijk. Veenkamp gebruikt op de bedrijven met een Mycoplasma-uitbraak bij koppelvaccinaties en bijvoorbeeld bij het verdoven van kalfjes voor elk dier een nieuwe naald. Aankoop van dieren is de belangrijkste oorzaak van introductie van Mycoplasma op het bedrijf. De bacterie is aanwezig in de luchtwegen en mogelijk in het uier of de gewrichten van gezonde 'draggers'. De etiologie is niet helemaal duidelijk. Maar een niet gesloten bedrijfsvoering is een zeer belangrijke risicofactor en een stressmoment kan mogelijk tot uitscheiding leiden.

Een kameleon onder de bacteriën

Aangetaste dieren verslechteren vaak in rap tempo maar er kan ook spontane genezing optreden. Op veel bedrijven lijken koeien Mycoplasma bij zich te dragen en een verslechtering van de weerstand kan plots leiden tot een uitbraak. Dieren die een Mycoplasma-infectie